

LEBDIS | We know
CONSTANTIN VIRGIL
GHEORGHIU

Se caută eroi

Traducere din limba spaniolă:
Gheorghîța Ciocoi

editura
Σοφία

București

Cuprins

Cartea întâia	5
Cartea a doua	37
Cartea a treia	57
Cartea a patra	91
Cartea a cincea	111
Cartea a șasea	143
Cartea a șaptea	165
Cartea a opta	179
Cartea a noua	203
Cartea a zecea	231
Cartea a unsprezecea	245
Cartea a douăsprezecea	255

CARTEA ÎNTÂIA

Ușile caselor de astăzi nu mai sunt asemenea celor de odinioară. Se aude totul prin ele. Pe hol, *monsieur* Laforest nu-și propusese să asculte la ușă. Era cea a apartamentului său. Ora nouă seara. *Monsieur* Laforest se întorcea de la lucru și, ca de obicei, se simțea nespus de obosit. Nu cele șapte ore de birou îl obosiseră atât de mult, cât călătoria cu metroul și autobuzul. Drumul durează două ore dus și două, când se întoarce noaptea acasă. Ziua efectivă a lui *monsieur* Laforest e de la șase dimineața la nouă seara. Acum, această călătorie se încheiase. Ca de obicei, e epuizat. Frânt de oboseală. Are două chei în buzunar. Nu poate deschide ușa apartamentului cu cea dintâi. Încearcă să o deschidă cu a doua cheie și își dă seama că, de fapt, se deschisese cu prima. Una ca asta i se întâmplă destul de des. Se enervează. E ceva ce enervează chiar și pe oamenii cei mai calmi. *Monsieur* Laforest aparținea acestei categorii de oameni. Doar ce a deschis ușa, că în apartament aude vocea unui necunoscut:

– Spuneți-mi, *madame* Chouchou, chiar îl iubiți cu adevărat pe soțul dumneavoastră?

Chouchou era *madame* Laforest. Era normal ca *monsieur* Laforest să fie intrigat la auzul unei astfel de în-

trebări adresate soției sale de către un străin care era în apartamentul lui, în timp ce el lipsea, la o oră nepotrivită pentru vizite. A primit totul cu calm. Și-a dat jos pălăria și a atârnat-o în cuier. Soția lui și străinul se aflau în bucătărie. *Monsieur* Laforest știa că sunt în bucătărie deoarece de acolo se auzea glasul străinului care insistă:

– Vă rog, fiți sinceră: îl iubiți cu adevărat? E foarte important de știut, *madame* Chouchou.

„Ce idiot!, își spuse *monsieur* Laforest, scoțându-și haina. Dacă vrei să pui astfel de întrebări, ar fi trebuit să știi că este ora la care mă întorc acasă.”

În acel moment, ceea ce îl deranja pe *monsieur* Laforest era faptul că i se spunea soției sale „*madame* Chouchou”. Era căsătorit de șase ani, și el – *monsieur* Laforest – așa o numea: Chouchou. În realitate, numele ei era Chantal. Iar acum, un străin folosea acel nume pe care i-l dăduse și care îi aparținea.

„Ia să vedem...”, își spuse *monsieur* Laforest.

Intră în mica bucătărie albă cu perdele roz. A văzut aici tot ce se putea vedea.

George Ghica stătea pe un scaun, cu haina pe el. *Monsieur* Laforest îl cunoștea pe individ. Îl întâlnise în mai multe rânduri la biserica românilor catolici de pe strada Ribera. Era un refugiat român ce avea în jur de douăzeci și cinci de ani. Nu-l întrebese niciodată de vârstă, deși, fără nici un motiv, venise în mai multe rânduri în casa sa. Tânărul Ghica nu părea să se simtă jenat de sosirea lui *monsieur* Laforest. Stătea comod pe scaunul alb din bucătărie. Era un tip de om asemenea indivizilor din Europa Centrală: negricios, cu o mustață neagră ca cea a unui țigan, cu părul negru și cu ochi întunecați și

LIBRIS

We know

largi. Ochi mari, strălucitori, ca para focului. În fața lui Ghica, îmbrăcată cu o pijama roz, Minou, fiica lui *monsieur* Laforest, mânca supa de praz, ca în fiecare seară. Soția lui *monsieur* Laforest stătea în picioare lângă mașina de gătit. Purta un șorț cu dantelă, așa cum aveau slujnicele din operele de odinioară. Un șorț frumos, ca pentru scenă. Nu era unul de bucătărie. Pe lângă aceasta, Chouchou, adică *madame* Laforest, purta escarpine cu un toc nespus de înalt.

– Ce vânt vă aduce pe la noi, *monsieur* Ghica?, întreabă *monsieur* Laforest în loc de bună seara.

Punând întrebarea, o sărută pe Minou pe frunte și apoi își îmbrățișă soția. *Monsieur* Laforest e un om sensibil. A păstrat înlăuntrul său mireasma lui Minou atât cât a putut. Era o mireasmă ca de livadă însorită. Ca și când ar fi respirat dimineața la ora șase cu fereastra deschisă. După parfumul de livadă al lui Minou, *monsieur* Laforest adulmecă parfumul sânului lui Chouchou, soția sa. Sânul lui Chouchou avea o mireasmă de pământ, ca în miezul unei zile de vară. O mireasmă seacă, arsă de soare.

– Nu îmi mai spuneți *monsieur*, vă rog!, zise George Ghica. Spuneți-mi, pur și simplu, George. E mai firesc. Suntem camarazi de exil. Am trăit amândoi *ora douăzeci și cinci* și suferim la fel miasma și mizeria străzilor Parisului.

Monsieur Laforest nu răspunde. L-ar invita bucuros pe individ să părăsească locuința cât se poate de repede. Nu avea nimic în comun. Într-adevăr, *monsieur* Laforest era un refugiat din România. Când rușii au ocupat țara, acesta a părăsit România. Descindea dintr-o fami-

LIBRIS

We know

lie de viticultori francezi, care se stabiliseră în nordul Mării Negre în urmă cu trei veacuri. *Monsieur* Laforest se născuse în România. Era cetățean român, la fel ca toți membrii coloniei franceze stabilite în Moldova. Din Franța, a păstrat numele, limba și religia catolică. Faptul de a se fi născut în România era tot ceea ce *monsieur* Laforest avea în comun cu George Ghica și cu toți ceilalți refugiați. Singurul lucru. În ultimii zece ani – când a trecut dintr-un lagăr de concentrare în altul împreună cu Johann Moritz și Traian Korugă – o parte dintre refugiați muriseră. Cei care au supraviețuit vor încerca să-și refacă viața într-o nouă patrie. Dar un astfel de „transplant” nu este încununat întotdeauna de succes. Cei mai mulți dintre cei care nu au murit fizic vor succomba moral. Vor începe să trăiască din compromisuri. Vor deveni infractori. Vor umple închisorile. Se vor perverti moral. Cei care și-au păstrat demnitatea vor trăi modest, oasele și plămâniile le vor putrezi chiar înainte de moarte. În timpul rătăcirii pe cele cinci continente. Au continuat să lupte, dar se simțeau amenințați neînțet. *Monsieur* Laforest era un om care își păstrase, cât de cât, o bună sănătate morală și fizică. Însă era cumplit de sărac. Exilul este ca înotul împotriva curentului unui râu – e nevoie de o putere ieșită din comun.

– *Monsieur* Ghica, sunt lucruri pe care trebuie să le discutăm deschis, spuse *monsieur* Laforest fără să se așeze.

Îi mângâie capul lui Minou.

– Nu mai veni în casa mea. Sunt un om ce am mai bine de patruzeci de ani, care am pierdut totul în România. Aici muncesc din greu. Sunt angajat la o mică editură, abia deschisă, unde câștig cât pentru pâinea mea și a

LIBRIS

We know

books

acestor două ființe. Sunteți tânăr, vă ocupați de politică. Pe mine nu mă interesează politica. Cu atât mai mult comitetele de eliberare națională și altele asemenea. Seara, când vin acasă, prefer să stau în papucii mei. Sunt obosit. Nu am timp să primesc oaspeți. Așadar, vă rog să plecați! Mai mult, modelele dumneavoastră, ca ale atâtor tineri refugiați, nu mă interesează absolut deloc. Mă irită la fel cum mă irită să aud că i se spune soției mele „Chouchou” și că e întrebată dacă își iubește soțul. Astfel de intimități mi se par deplasate.

– Venisem să vă vorbesc despre lucruri serioase.

– Înainte de a vorbi de lucrurile serioase, să punem lucrurile la punct. După mine, nu poți discuta nimic serios cu o persoană prost-educată. Nu-mi pot imagina ce interese comune ar putea exista între noi doi. Nici măcar unul, cu siguranță.

– Amândoi suntem refugiați români, spuse Ghica.

– Pentru mine, a fi refugiat e o rușine. O mare rușine, nu o profesie, așa cum se pare a fi pentru dumneavoastră. Noapte bună!

George Ghica a plecat. Nu s-a simțit ofensat că a fost dat afară. Pe de altă parte, *monsieur* Laforest era supărat. Lui *monsieur* Laforest nu-i plăcea să fie violent. Și tocmai avusese loc o discuție aprinsă.

– Dacă mai vine acest individ, te rog să nu-l mai primești!, i-a spus *monsieur* Laforest soției sale.

Pentru a uita de vizita lui Ghica, *monsieur* Laforest o mângâie din nou pe Minou. Observă că fetița avea pijama roz desfăcută. Prinse nasturele mic.

În timp ce face un astfel de gest, *monsieur* Laforest se luminează la chip. Are părul cărunt. E înalt. Munca lui de zi cu zi îl îmbătrânise. În România, se bucurase de un post bun. Făcuse studii universitare la București, ca mai apoi să-și continue afacerea legată de viticultură. A înaintașilor. Aici, editura din Place Saint-Sulpice era un fel de *factotum*. O muncă nouă și grea pentru el. Seara, când se întorcea acasă, luând-o pe Minou în brațe, uita de toate. Ca acum, când a uitat de vizita lui Ghica. Ajunge chiar să-l compătimizească.

– Trebuie să-l iertăm pe acest om atât de prost educat, pe acest Ghica. Știm deja că este suspect și un oaspete nepoftit. E un ticălos, un tânăr ce nu are nici o meserie.

– Nu trebuie să fim atât de indulgenți, a spus *madame* Laforest.

– Bunătatea nu este niciodată exagerată. Ghica a venit poate pentru a respira atmosfera de familie. Un aer de onestitate și viață normală. Acești tineri refugiați trăiesc în stradă. Pentru ei, familia este ceva total necunoscut. Știu de stradă, de închisoare, de spital și de tavernă. Trebuie să fim înțelegători. Poate că vrea să respire lângă noi un aer de viață normală. Hermann Hesse numea această viață de familie „lumea luminoasă”. Tot ceea ce era în afara „lumii luminoase” – a universului familial – ținea de lumea malefică.

Monsieur Laforest deveni duios.

– E adevărat că viața noastră este „lumea luminoasă”?, a întrebat el. Lumea noastră luminoasă cuprinde trei persoane: pe Chouchou, pe Minou și pe bătrânul Laforest. Tot ceea ce este în afara lumii noastre e lumea cea rea.

Madame Laforest în spatele soțului ei surâde ironic. Se gândește: „Ia uite ce proști! De trei sute de ani emigranții francezi și-au părăsit țara pentru a se stabili în Canada ori în România și n-au făcut mare scofală. Au rămas ca la plecarea lor, cu franceza pe care o vorbeau în acele vremuri.”

Madame Laforest îi așază pe masă, în liniște, supa de praz soțului său.

– Dacă n-aș fi avut parte de lumea ta luminoasă, spuse *monsieur* Laforest, nu aș fi putut îndura acești ani de exil. Aș fi trecut prin aceleași lucruri ca toți ceilalți. Fără tine, lumea mea luminoasă nu ar fi existat. Aș fi avut soarta celorlalți refugiați. Aș fi stat mereu cu un picior în spital și cu celălalt la închisoare.

Monsieur Laforest vorbea franceza de la Marea Neagră. O franceză asemănătoare cu cea a cărților vechi de sute de ani, pe care o vorbesc francezii din pădurile canadiene.

– Mănâncă supa și vorbim după aceea, spuse *madame* Chouchou.

Chouchou nu mai putea suporta limba învechită a soțului ei.

George Ghica fusese azvârlit în stradă de *monsieur* Laforest joi seara. După trei zile, duminică, la ora 11, Ghica a venit din nou. A bătut la ușă. Uitase că fusese dat afară. Uitase că i s-a spus să nu se mai întoarcă. *Monsieur* Laforest abia ieșise din baie. Îmbrăcat în halat. Duminică dimineața e singurul său timp de odihnă. I-a spus lui Chouchou să nu-l primească.

L'RDIS

We know

– Am zis limpede că nu vreau să-l văd. Nu vreau să-l primesc nici astăzi, nici altcândva. Niciodată!

– E atât de înțolit, că nu-i poți spune ceva, a răspuns *madame* Laforest.

– Am să-i spun eu, a replicat *monsieur* Laforest.

Era furios. S-a îndreptat spre ușă ca un dragon ce vrea să-și apere cuibul împotriva unui dușman.

– O să-i spun că la noi asta se face de Paști. Să o spui în română este atât de supărător...

Totuși, când a stat față în față cu Ghica, *monsieur* Laforest nu a putut să îi spună că nu vrea să-l vadă. Ghica zâmbea cu ochii lui mari, negri, ce străluceau prietenos. O strălucire ca cea din ochii copiilor atunci când primesc un cadou de Crăciun. Ghica părea un Moș Crăciun. Avea în mână un buchet de trandafiri albi, două sticle de vin și o cutie de prăjituri. Îi întinse mâna lui *monsieur* Laforest ca și când ar fi fost prieteni din copilărie și nu-l mai văzuse de atâta vreme...

Monsieur Laforest nu s-a simțit în stare să nu-l primească. I-a îngăduit să intre în casă. Ghica purta un costum nou și mirosea a apă de colonie. Pe întreg pământul doar francezii sunt în stare să folosească apa de colonie fără a atrage atenția. Apa de colonie ori parfumul ține de o cultură profundă, de o civilizație aparte. Pentru a folosi discret apa de colonie sau parfumul trebuie să faci parte dintr-o veche și mare civilizație. George Ghica era român. Nu se formase într-o mare națiune. Nu știa să folosească apa de colonie. Pentru a ști să faci asta e nevoie de o mie de ani de cultură. De o istorie glorioasă. Trebuie să ai un Napoleon, o Notre-Dame, o catedrală Chartres, o Ioana d' Arc, un Sfânt Ludovic. George Ghi-

LIBRIS

We know

ca nu avea nimic din toate acestea. Dar mirosea a apă de colonie. Micul apartament al lui *monsieur* Laforest s-a umplut de parfum.

– Vă duceți la o nuntă?, l-a întrebat *monsieur* Laforest, privind ironic spre flori, sticle și cutia de prăjituri.

– Nu, a răspuns Ghica. Am venit la dumneavoastră.

Caută un loc unde să lase florile și pachetele. Nu vede nici unul. Intră în bucătărie fără să ceară voie. *Madame* Laforest, în halat, stă lângă mașina de gătit.

– Sper că nu vă deranjează!, spuse Ghica.

Așază pachetele pe masa de bucătărie. Ghica se întoarce în sufragerie. Caută un loc unde să stea. Pe scaune sunt hainele pe care *monsieur* Laforest le purtase cu o zi înainte: cămașa, cravata, eșarfa.

– Nu vă deranjați!, spuse George Ghica.

A luat costumul, cămașa, pantalonii scurți și puloverul și le-a așezat pe toate pe un scaun. A împins într-o parte pantofii lui *monsieur* Laforest și s-a așezat. Era neșpus de vesel. N-a ținut seama de mirarea lui *monsieur* Laforest.

– Ultima oară v-am supărat puțin, spuse Ghica. Îmi cer iertare. Pentru iertare am adus aceste flori și cadourile.

În timp ce vorbea râdea. Un râs stupid, plin de candoare.

– Știți, *monsieur* Laforest, că noi, tinerii români din exil, vă iubim mult. Vă considerăm unul dintre cei mai de seamă membri ai emigrației. Formăm un grup de tineri ce nu avem nimic de-a face cu cadavrele de demult, cu miniștrii și demnitarii de dinainte. Plănuim să facem ceva cu adevărat important nu doar pentru națiunea noastră în lanțuri, ci și pentru toate popoarele ce trăiesc sub ocupație străină astăzi. Indiferent cum priviți aceas-

LIBRIS

We know

ta, nu suntem fără vreun rost pe lume. Așadar, în loc să ne dedicăm unor idealuri mărunte, unor acțiuni neimportante, luptăm pentru un ideal care este la înălțimea demnității omenești. Dacă, după trei mii de ani de cultură, omul nu reușește să se arate puțin mai sus de interesele sale personale, interesele sale naționale, atunci toate eforturile grecilor, Renașterea și Evul Mediu nu au folosit la nimic. Noi, refugiații, suntem oameni goi, despuiți de toate. Asemenea sfinților și filosofilor adevărați. Nu suntem dezlipiți de bunăvoie de pământ, precum asceții, sfinții ori Diogene. Istoria ne-a separat de toate. Istoria ne-a lăsat goi, liberi, în stare să facem cu adevărat lucruri importante. Poate singurele lucruri importante. Am discutat între noi mult pentru a ajunge la concluzia că trebuie să ne biziim pe dumneavoastră cu toate puterile. Sunteți un om adevărat. De aceea o întrebam pe *madame* Chouchou dacă v-a iubit. Pentru că, dacă ea chiar vrea, trebuie să ajute, trebuie să vă convingă să renunțați la acest lucru de nimic, la această treabă mărunță burgheză și să veniți cu noi. Un refugiat este un om liber. Un refugiat este un om care a ajuns la apoteoza lipsei de orientare, apoteoză atinsă doar de unele spirite ale lumii, precum Socrate, Nietzsche, Kierkegaard și alți artiști și filosofi care și-au rezolvat spiritualmente libertatea și chestiunile legate de ezitățile lor. O vom face și întru faptele noastre, așa cum doar sfinții și martirii au reușit să o facă. Vom realiza ceva cu adevărat important cu libertatea pe care istoria ne-a obligat să o deținem.

– Pentru moment, nu vă puneți nici o bază, a replicat *monsieur* Laforest. Nici măcar nu puteți ști ceva de Nietzsche și Socrate. De unde ați auzit de aceste nume?